

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 13/11/2021

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν Ἀθήναις τοὺς παῖδας μετ' ἐπιμελείας διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσι. Πρῶτον μὲν καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ ἐπιμελοῦνται ὅπως βέλτιστος γενήσεται ὁ παῖς, διδάσκοντες ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον καὶ τόδε μὲν καλόν, τόδε δὲ αἰσχρόν ἐστι. Εἶτα δέ, ἐπειδὴν οἱ παῖδες εἰς ἡλικίαν ἔλθωσιν, οἱ γονεῖς εἰς διδασκάλων πέμπουσιν, ἔνθα οἱ μὲν γραμματισταὶ ἐπιμελοῦνται ὅπως γράμματα μάθωσιν καὶ τὰ γεγραμμένα ἐννοῶσι, οἱ δὲ κιθαρισταὶ τῷ κιθαρίζειν ἡμερωτέρους αὐτοὺς ποιεῖν πειρῶνται καὶ τὰς τῶν παίδων ψυχὰς πρὸς τὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν οἰκιοῦσι. Ἔτι οἱ παῖδες ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίστραις φοιτῶσιν, ἔνθα οἱ παιδοτρίβαι βελτίω τὰ σώματα αὐτῶν ποιοῦσι, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν τῶν σωμάτων πονηρίαν.

Πλάτων, Πρωταγόρας 325c-326c (ελεύθερη διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

1α. Ποιες αρχές ήταν πιο σημαντικές για την ανατροφή των παιδιών στην αρχαία Αθήνα όταν αυτά ήταν σε πολύ μικρή ηλικία; Ποιοι ακριβώς ήταν υπεύθυνοι για αυτό το έργο;

4 μονάδες

1β. *οί παῖδες ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίστραις φοιτῶσιν, ἔνθα οἱ παιδοτρίβαι βελτίω τὰ σώματα αὐτῶν ποιοῦσι, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν τῶν σωμάτων πονηρίαν. Να αναφέρετε τον δάσκαλο που αναγράφεται στο παραπάνω απόσπασμα, το αντικείμενο που δίδασκε στους νέους της αρχαιότητας, καθώς και τον χώρο που γινόταν το μάθημα.*

4 μονάδες

2α. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις που συγγενεύουν μεταξύ τους ετυμολογικά.

<i>παῖδας</i>	<i>διδασκάλων</i>
<i>ἐπιμελοῦνται</i>	<i>ἄδικον</i>
<i>δίκαιον</i>	<i>παιδαγωγός</i>
<i>διδάσκουσι</i>	<i>ἐπιμελείας</i>

4 μονάδες

2β. Να τονίσετε τις παρακάτω λέξεις και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας σύμφωνα με τους κανόνες τονισμού.

<i>ἐπιμελεια</i>	<i>διδασκαλος</i>
<i>δικαιου</i>	<i>ῥυθμος</i>
<i>ἐπιμελουμαι</i>	<i>δωρον</i>
<i>γονεων</i>	<i>κομητης</i>

4 μονάδες

2γ. Να σημειώσετε Σ ή Λ για τις λέξεις που είναι ορθά τονισμένες ή όχι αντίστοιχα και ύστερα να κάνετε τις απαραίτητες διορθώσεις στις λανθασμένες δικαιολογώντας την επιλογή σας.

πειθομαι

παιδεῦω

φεῦγε

ήμερώτερους

4 μονάδες

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τον άντρα, Μούσα,³ τον πολύτροπο⁴ να μου ανιστορήσεις, που βρέθηκε
ως τα πέρατα του κόσμου να γυρνά, αφού της Τροίας
πάτησε το κάστρο το ιερό.⁵
Γνώρισε πολιτείες πολλές, έμαθε πολλών ανθρώπων τις βουλές,⁶

5

κι έζησε, καταμεσής στο πέλαγος, πάθη πολλά που τον σημάδεψαν,
σηκώνοντας το βάρος για τη δική του τη ζωή και των συντρόφων του
τον γυρισμό. Κι όμως δεν μπόρεσε, που τόσο επιθυμούσε,
να σώσει τους συντρόφους.

10

Γιατί εκείνοι χάθηκαν απ' τα δικά τους τα μεγάλα σφάλματα
νήπιοι* και μωροί,⁷ που πήγαν κι έφαγαν τα βόδια
του υπέρλαμπρου Ήλιου· κι αυτός τους άρπαξε του γυρισμού τη μέρα.
Από όπου θες, θεά, ξεκίνα την αυτή την ιστορία,⁸ κόρη του Δία,
και πες την και σ' εμάς.

15

Τότε⁹ λοιπόν οι άλλοι, όσοι ξέφυγαν τον άθλιον όλεθρο*, όλοι τους ήσαν
σπίτι τους, γλιτώνοντας κι απ' του πολέμου κι απ' της θάλασσας τη μάχη.
Μόνο εκείνον, που τον παίδευε πόθος διπλός, του γυρισμού
και της γυναίκας του, τον έκρυβε κοντά της μια νεράιδα,
η Καλυψώ, θεά σεμνή κι αρχοντική, στις θολωτές σπηλιές της,
γιατί τον ήθελε δικό της.

20

Κι όταν, με του καιρού τ' αλλάγματα, ο χρόνος ήλθε που του ορίσαν οι θεοί
να δει κι αυτός το σπίτι του, να φτάσει στην Ιθάκη,
ούτε κι εκεί δεν έλειψαν οι αγώνες, κι ας ήταν πια με τους δικούς του.
Ωστόσο οι θεοί τώρα τον συμπαθούσαν, όλοι εκτός του Ποσειδώνα.¹⁰
αυτός σφοδρό κρεμούσε τον θυμό του πάνω στον θεϊκό¹¹ Οδυσσέα,

25

προτού πατήσει της πατρίδας του το χώμα.¹²

ΘΕΜΑΤΑ

1α. Πότε έγινε η σύνθεση των Ομηρικών επών και σε ποια εποχή αναφέρονται;

4 μονάδες

1β. Ποια πρόσωπα μιλούν στο παραπάνω απόσπασμα και σε ποια πρόσωπα αναφέρονται;

4 μονάδες

2α. Να χωρίσετε το απόσπασμα σε 2 υποενότητες με κριτήριο την αλλαγή του ομιλητή.

3 μονάδες

2β. Να βρείτε και να σημειώσετε δύο εκφραστικά μέσα και έναν αφηγηματικό τρόπο που χρησιμοποιούνται στο παραπάνω απόσπασμα.

3 μονάδες

3α.

Τον άντρα, Μούσα,³ τον πολύτροπο⁴ να μου ανιστορήσεις, που βρέθηκε ως τα πέρατα του κόσμου να γυρνά, αφού της Τροίας πάτησε το κάστρο το ιερό.⁵

Γνώρισε πολιτείες πολλές, έμαθε πολλών ανθρώπων τις βουλές,⁶

κι έζησε, καταμεσής στο πέλαγος, πάθη πολλά που τον σημάδεψαν, σηκώνοντας το βάρος για τη δική του τη ζωή και των συντρόφων του τον γυρισμό. Κι όμως δεν μπόρεσε, που τόσο επιθυμούσε, να σώσει τους συντρόφους.

Πώς παρουσιάζεται ο Οδυσσέας στους παραπάνω στίχους; Σε ποιο επίθετο που τον χαρακτηρίζει δίνει έμφαση ο ποιητής;

3 μονάδες

3β. Να βρείτε και να σημειώσετε ένα στοιχείο του υλικού πολιτισμού (πολιτιστικό στοιχείο) και δύο στοιχεία του πνευματικού (ιδεολογικά στοιχεία) σύμφωνα με το κείμενο.

3 μονάδες

ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!

